

KISS MÁRTON

A kataszter mint a gavallérélet harmadik stációja *A pécsi kataszteri felmérés személyzeti adattára (1884–1918)**

A pécsi felmérési felügyelőség működése

A kataszteri szervezet fejlődéstörténetében különleges helyet foglal el a hivatal megtelepedésének időszaka. A növekvő feladatokból fakadó helyszínváltozások miatt a szervezet sokáig nem rendelkezett állandó székhellyel. A részletes kataszteri felmérési felügyelőségeket 1856-ban hozták létre, majd fokozatosan terjesztették ki azok működését az ország egészére. Pécssett 1859-től az egyik aligazgatóság központja, 1863–1864 között az egyik felmérési felügyelőség téli központja, 1865-ben az 1. és 4. felmérési felügyelőség tevékenykedett.¹ A kiegyezés (1867) után előbb a helyszínelési, majd a kataszteri felmérési felügyelőséget hozták létre a szervezet fejlesztésének keretében a 19. század végén.² A hivatal működésének jellege miatt a tevékenységét nem kísérte közfigyelem és érdeklődés, és eddig csak kisebb publikációk jelentek meg a témában, amelyek a felmérés személyi állományával foglalkoztak.³ A pécsi felügyelőségek történetére vonatkozó adatokat a hivatal épületeinek bemutatásakor korábbi tanulmányomban foglaltam össze.⁴

A pécsi felügyelőség megtelepedése, ha ne-

hezen is, de megtörtént. A 19. század végén azonban a településen általában gondot jelentett, hogy a szakigazgatási szerveknek megfelelő minőségű elhelyezést nyújtsanak. Ebben a korszakban kezdődött meg a Postapalota építése, amely később számos pénzügyi munkatársat – és sokszor mérnököt – is befogadott. Ezért, valamint a költségek csökkentése érdekében a Pénzügyminisztérium ingatlant bérelt dolgozói számára, ez a gyakorlat egészen az 1950-es évekig megmaradt. Városon belüli vándorlása során a pécsi hivatal a központtól fokozatosan távolodott a település külső részei irányába, manapság a gyárvárosban található.

A korszakban a felügyelőségek élén három személy állt: 1874 és 1893 között a morva területről származó Skála Vencel, 1894 és 1911 között Berczeli István, míg 1912 és 1918 között Ruttkai (Ritschel) Vilmos. Utóbbi katonaként is szolgált az első világháborúban, az alatt Pechán János helyettes látta el a vezetői feladatokat a hivatalban.

A pécsi kataszteri mérnökökkel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy felsőfokú képzés a városban nem zajlott, így a legtöbben Buda-

* A tanulmányhoz szükséges kutatás a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával az NKFI Alapból (K 132723) valósult meg. Ezúton szeretném megköszönni Reisz T. Csaba és Török Enikő (MNL OL), Bósz Attila, Gáspár Attila és Nagy Imre Gábor (MNL BaML) kollégáim segítségét, amellyel hozzájárultak tanulmányom megírásához. A cikk címét a *Tolnamegyei Közlöny*ből (46. /1918/ 38:3. /szept. 22./) kölcsönöztem.

1 TÖRÖK ENIKŐ: A kataszteri felmérés szervezete 1850 és 1861 között. *Catastrum*, 8. (2021) 1:3–22. Magyar Nemzeti Levéltár (= MNL) Országos Levéltára (= OL), K 269. II-A-21-b. 1–2. Polgári kori kormányhatósági levéltárak, Pénzügyminisztériumi Levéltár, Pénzügyminisztérium, Általános iratok, Tárgyi alapon átrendezett iratok, Pénzügyi közigazgatás, Háromszögelési és kataszteri felmérési ügyek, Az Országos Kataszteri Felmérés tisztviselőinek szolgálati beosztása, 1860–1865, 1868–1874. (= II-A-21-b. 1–2).

2 *A magyar földmérés és térképészet története*. 3. és 4. fejezet. 2. A kötet. Főszerk.: RAUM FRIGYES – JOÓ ISTVÁN. Bp., 1992. 7–8., TÖRÖK ENIKŐ: A kataszteri részletes felmérés előrehaladása Magyarországon 1856 és 1916 között. *Catastrum*, 2. (2015) 1:11–18., ZÁVOCZKI ADRIENN: Sártory Antal kézírata a magyarországi kataszteri felmérésről. *Catastrum*, 2. (2015) 1:25–33.

3 Egy felügyelőség bemutatására példa: REISZ T. CSABA: A kataszteri felmérés Trencsén megyében. *Catastrum*, 5. (2018) 3:49–64. (= REISZ, 2018).

4 KISS MÁRTON: A pécsi kataszteri felmérési felügyelőség épületei a 20. században. *Catastrum*, 8. (2021) 2:15–22.

■ Magyar Királyi Állami Főreáliskola (MNL BaML, XV. 41. Pécs város képeslapgyűjteménye)

pestre utaztak a megfelelő képzettség megszerzésére. A pályán való elindulásra kitűnő alapot biztosított a helyi főreáliskola, ahol több – később is fontos szerepet betöltő – mérnök kezdte meg karrierjét.

Pécs város hivatalnoki rétegében a felmérési felügyelőség dolgozói viszonylag nagy csoportot jelentettek. Az 1900. évi címtárakból megtudhatjuk, hogy a pécsi felmérési felügyelőség dolgozói a Pécsen dolgozó hivatalnokok 8,6%-át képviselték (15 fő a 174-ből). E létszám a negyedik legnépesebb csoporttá tette a felügyelőséget, megelőzve például az adóhivatalt és az államépítészeti hivatalt.⁵

A katasztertörténet-kutatás helyi forrásai

A magyar kataszteri szervezet kialakulásával és fejlődésével, valamint az ott dolgozó tisztviselők életével egyre többen foglalkoznak az utóbbi években. A *Catastrum* folyóirat köré szerveződő közösség számos módszertani és gyakorlati témájú cikkel segíti az elmélyülést a kataszteri világban. Reisz T. Csaba prozopográfiai cikkeiben a magyar szakigazgatás kutatásának lehetőségeit foglalta össze.⁶ Ez a tanulmány kiegészíti a kataszteri kutatások során alkalmazott módszereket és eddig nem használt forrásokra irányítja a figyelmet.

5 NAGY IMRE GÁBOR: A közigazgatási tisztviselők a dualizmus korában Pécsen. *Struktúra és városkép. A polgári társadalom a Dunántúlon a dualizmus korában*. Szerk.: TÓTH G. PÉTER. Veszprém, 2002. 251–262. (= NAGY, 2002).

6 REISZ T. CSABA vonatkozó tanulmányai a *Catastrumban*: A katasztertörténeti prozopográfia forrásai. *Törzskönyvi lap, szolgálati és minősítési táblázat*. 4. (2017) 2:29–48. (= REISZ, 2017); A katasztertörténeti prozopográfia forrásai. *Anyakönyvek, iskolai értesítők, gyászjelentések*. 4. (2017) 3:14–21.; A katasztertörténeti prozopográfia forrásai. *Címtárak, hivatalos közlönyök, adatbázisok*. 5. (2018) 1:15–25.

332. sz. 1905. Pécs

a. m. h. II. felmérési felügyelőség kötelekben álló városi kataszteri felügyelői köréről 1874. évi XXXIII. törv. czikk alapján országgyűlési képviselő választásáról jegyzék adatai

név	állása	évi juttatás	lakása	születési éve	jegyzék
Bereczkó István	felügyelő	4000	Szigeti ország. t. 17.	1852	
2. Kovács Ferenc	kataszteri felügyelő	2600	Financsok utca 37	1857	belső
3. Balogh János	"	2600	Halom " 18	1860	
4. Zsáder János	"	2600	Alajos " 11	1859	
5. Kóbor János	kataszteri felügyelő	2200	Fűzfő " 4	1876	
6. Szánthó István	"	2200	Körház " 10	1864	
7. Vicsi Ferenc	"	2200	Fűzfő " 20	1862	
8. Kóbor István	"	2200	Körház " 3	1864	
9. Péterfalvi István	"	2200	Alajos " 57	1873	
10. Szűcs László	"	2200	Alajos " 1	1869	
11. Vida Ferenc	"	2000	Körház " 5	1877	
12. Horn Sándor	"	2000	Financsok utca 37	1872	
13. Kóbor István	kataszteri felügyelő	1600	Alajos utca 3	1875	
14. Zsáder György	"	1400	Pécs " 56	1877	
15. Kóbor István	"	1400	Halom " 8	1874	
16. Balogh István	"	1600	Halom " 1	1857	

Pécs 1905. március 16.

P. Kovács

■ A felmérési felügyelőség választási névjegyzéke 1904-ben (MNL BaML, IV. 1403, 1904.)

Az első ilyen forrástípus az országos választói névjegyzék, amely helyi szinten keletkezett a 19. század második felében. A választói névjegyzékeket az 1848:V. törvénycikk és az erdélyi II. törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről szóló 1874. évi XXXIII. törvénycikk szabályozta, amely kisebb változtatásokkal egészen 1913-ig érvényben maradt.⁷ Ennek harmadik fejezete foglalkozott részletesen a névjegyzékek összeállításának kérdéseivel. A katasztertörténeti kutatásokban való forrásértékét emeli, hogy a hivatalból készített jegyzéket a mindenkor hivatal vezetője (vagy segéd-

je) nyújtotta be a központi választmány számára, így naprakész információkkal rendelkeztek. Pécsen rendezett tanácsú város voltából fakadóan különös figyelemmel kísérték a választmány munkáját, így viszonylag nagyszámú forrás érhető el ebből az időszakból.⁸

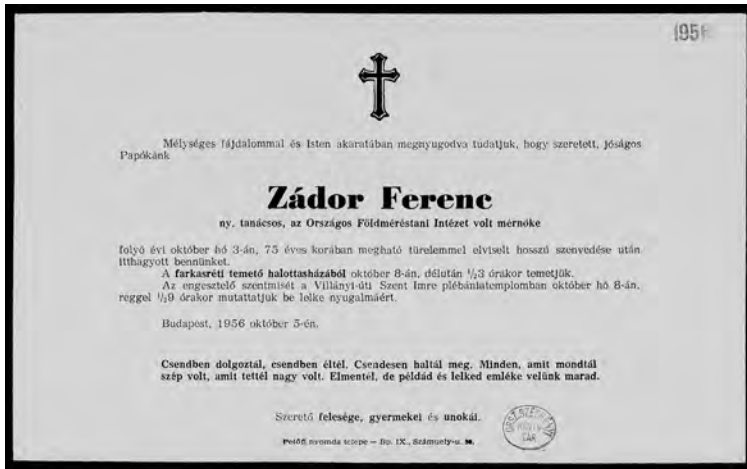
A jegyzékre nem létezett egységes formanyomtatvány, így esetünkben a felmérési felügyelőség vezetője (vagy irodistája) állította össze. Az elkészült jegyzék a hivatali rendet követve sorolta fel a hivatalnál dolgozókat a felmérési felügyelőtől az irodai díjnokokig bezárólag. A jegyzék fejlécében az alábbi szempontok szerepeltek: folyószám, név, állás, évi fizetés (koronában megadva), lakás, születési év és „egyéb jegyzék” (vagyis további megjegyzés) helye. Az itt szereplő információk illeszkednek az idézett törvénycikkben meghatározott követelményekhez, ugyanakkor további információkkal szolgálnak a helytörténeti kutatások számára. A vizsgált időszakból fennmaradó jegyzékek kitértek a helyi mobilizációra azáltal, hogy több esetben a korábbi szálláshelyet is feltüntették rajtuk. Katasztertörténeti szempontból a megjegyzés rovat („Jegyzék”) számos esetben szolgáltat többletinformációt, mint például a dolgozók korábbi állomáshelyére, katonai szolgálatára vagy elhalálozására. Ezek az információk a korábbi – hivatalos – jegyzékekben is megtalálhatóak, viszont többször éves késéssel. Erre példa Szilágyi Sándor halála, amelyről a *Tiszti címtár* nem tudósít, a *Kataszteri Közlöny* csak rövid megemlékezést adott az eseményről, míg a választmányi jegyzék, illetve az anyakönyv utal a személy életére. Hasonló a helyzet Ernetz Imre esetében, akiről részleges névjegyzés miatt csak a források együttes alkalmazásával sikerült kideríteni, hogy hősi halált halt a román hadszíntéren 1916-ban.⁹

A kutatásokban előszeretettel nyúlhatunk

7 Ezer év törvényei (<https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=87400033.TV>, elérés ideje: 2021. 08. 04.). A magyar állam története. Törvényhozás 1867–1918. Online elérhető: http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/14Szab%F3_Marjanucz/html/4_3.htm (elérés ideje: 2021. 08. 04.).

8 MNL Baranya Megyei Levéltára (= BaML), IV. 1403. Pécs Város Központi Választmányának iratai. (= IV. 1403). Itt évenkénti bontásban található meg az iratokat, egyes esetekben mutatók is segíthetik a keresést. Itt köszönöm meg Nagy Imre Gábornak, hogy felhívta a figyelmemet az iratanyagra.

9 MNL BaML, IV. 1403. 1916., Hősi halál. *Pécsi Napló*, (= PN) 25. (1916) 246:7 (nov. 4.).

■ Zádor Ferenc gyászjelentése (www.familysearch.org)

olyan digitális adatbázisokhoz, melyek célja a lakosság tájékoztatása, azonban tudományos eredményeket is tartalmazhatnak. A pécsi székhelyű BLOKOM Nonprofit Kft. által üzemeltetett Pécsi Köztemető oldalának keresőjével a városi temetőben található sírhelyekre tudunk keresni.¹⁰ Ennek segítségével azonosítottam több pécsi mérnököt, akik a kataszteri szervezetben dolgoztak, nyugdíj után is a településen maradtak és itt haltak meg. Így találtam meg Skála Vencel és Csigó Lajos sírjának helyét, akik közös emléket kaptak.¹¹

A jelzett forrásanyag, valamint digitális adatbázis arra mutat rá, hogy a történeti kutatások és modern eszközök hogyan segíthetik a kutatásokat a 21. században. A régi anyagok digitalizálása és egyben hozzáférhetővé tétele megnyitja a kérdés vizsgálatának lehetőségét a kutatók és helyi érdeklődők számára, nem egy eset-

ben fontos családtörténeti szereppel is bírhatnak.

A felügyelőség tisztviselői és alkalmazottai

A kataszteri szervezet helyi szintű bemutatása külön kihívást jelent a kutatás számára. A Pénzügyminisztérium alá tartozó kataszteri felmérés szervezetének iratanyaga csak kis részekben maradt fenn, többsége elpusztult az idők során, vagy szerencsésebb esetben ismeretlen helyen lappang.

Helyi szinten több forrással találkozhatunk, így például különböző – a hivatali ügyintézéssel kapcsolatos – iktató- és mutatókönyvek állnak rendelkezésünkre.¹² Módszertani szempontból nehézséget jelent, hogy a különböző

11. felmérési felügyelőség		Pécs Ferenciek útja 37. szám, I. emelet.	
Működési kör: Tuba városgyűlés elnöksége feladat, további Baranya városgyűlés és Pápai város		és korábban másfél nyitvatartás, illetve a teleknyvi leltárkészítési való közmunkák.	
Felügyelő tisztviselő	Euttkai Vilmos	Kataszteri mérnökök	Jevrics Sándor
Kataszteri mérnök	Pechán János	Földmérési szakemberek	Papp Ferenc
"	Schöner Hugó	"	Márji Antal
Kataszteri mérnök	Halmos Dévid	"	Czillingner Pál
"	Vernis Mihály	"	Zsák Ottokár
"	Vida Ferenc	"	Rehling József
"	Zsák György	"	Balkay József
"	Tímár Manó	"	Leicht Ferenc
"	Szabó Jenő	"	Trut István
"	Till Sándor	"	Horeth Lajos
"	Sekely Gyula	"	Hellmann János
"	Zádor Ferenc	"	Kla Kálmán
Kataszteri mérnökök (nem hivatali)	Polgár György	"	Andreotti Péter
"	Laván Ernő	Műszaki szakos	Karany Sándor
"	Püspörmayer György	"	Prohászka József
		"	Sárkány Béla
		"	Fischer József
		Kataszteri mérnökök	Dobosi István

■ A 11. felmérési felügyelőség szolgálati beosztása 1912-ből (MNL OL, S 92-23.-5.)

10 További információ a Pécsi Köztemető oldalán: <http://www.temetopecs.hu/sirhelykereso>

11 KISS MÁRTON: Skála Vencel (1826–1917) emlékezete. Egy „bohém” mérnök útja a földméréstől a városi polgárságig. *Catastrum*, 7. (2020) 3:29-38. (= KISS 2020a), KISS MÁRTON: Csigó Lajos (1886–1930) kataszteri tisztviselő életútja. *Catastrum*, 7. (2020) 4:33-40. (= KISS 2020b).

12 KISS MÁRTON: A Pécsi Felmérési Felügyelőség ügyvitele a 19–20. század fordulóján. *Catastrum*, 8. (2021) 1:37–45.

<p>8. Pécs (11. számú-). Felügyelő: Berezei István. Főmérnökök: Pechán János. Zsotér János. Kóbor János. Schöner Hugó. Ruttkay Vilmos. Suara Carmelitó. Mérnökök: Szánthó Árpád. Vida Ferencz. Gaal Elemér. Vermes Mihály. Horn Dávid. Timár Manó. Zábó György. Öndílon működő mérnökség: Szabó Jenő. Mérnökségek: Dobszay István. Till Sándor. Jevries Szilárd. Zádor Ferencz. Polgári György. Herezeg Sándor. Felm. növendékek: Pilgermayer György. Surányi János. Vörös Tibor.</p>

■ A 11. felmérési felügyelőség beosztása a Magyarország Tiszti Cím- és Névtárából 1913-ban

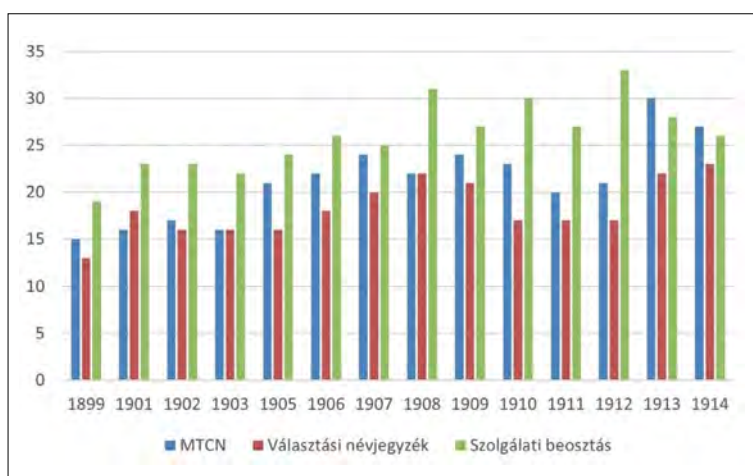
törzskönyvi lapok csak egyéni életutakat tartalmaznak, így előbb egy hivatalos listára van szükségünk, hogy aztán egyénekkal is foglalkozhassunk.

Ehhez két nagyobb kiadványhoz fordulhatunk kutatásunk megkezdésekor. Az egyik a *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára*, ahol éves bontásban találhatjuk meg a kataszteri felmérés (felmérési felügyelőség) hivatalaiban dolgozók jegyzékét. Ennek előnye, hogy szinte az összes hivatal személyzetére találhatunk itt adatokat, ugyanakkor előfordulhatnak apróbb-nagyobb pontatlanságok, ráadásul azt is tudni kell, hogy a tárgyév május 1-jével kezdődik, a változásokat csak évente – sőt esetenként csak késéssel – tüntetik fel. A másik forráscsoportot a *Kataszteri Közlöny* mellé az előfizetőknek ajándékba adott zsebkönyvek jelentik, amelyeket előbb Dobrovics

Viktor, majd Gánóczy Sándor szerkesztett. Az 1896 és 1904 között megjelenő könyvek jelentős források a kataszteri szervezettel foglalkozók számára, mivel az egyéni életutak mellett teljes felügyelőségekről is rövid átfogó képet kaphatunk. A kiadvány 1905-ben különvált a *Kataszteri Közlönytől* és *Geodéziai zsebnaptár* címen jelent meg, de a következő év után megszűnt.¹³ Az 1906 és 1914 közötti időszak szolgálati beosztásai a *Rendeletek gyűjteménye* című sorozatban maradtak fenn.¹⁴ Az említett források segítségével összeállítható egy olyan névjegyzék, amelyből kiderül a pécsi felmérési felügyelőség létszámának alakulása. Így már valódi haszonnal tudjuk forgatni a szolgálati lapok gyűjteményét, hogy az egyéni életutakat is megismerhessük.

A pécsi székhelyű 11. felmérési felügyelőség kötelékébe tartozók felkutatása még így is tartogathat meglepetéseket. Az országos választáshoz szükséges helyi választmányi iratanyagból ugyanis csak azokat a személyeket tudjuk beazonosítani, akik valóban Pécsen tartózkodtak a megadott években. A különbség oka, hogy a felügyelőség illetékessége Baranyán kívül a szomszédos Tolna vármegyére és kismértékben még Fiume területére is kiterjedt.¹⁵ Fontos kérdés továbbá az is, hogy

■ A pécsi felmérési felügyelőségen dolgozók létszáma (1899 és 1914 között)

13 REISZ, 2017.

14 MNL OL, S 92. No. 23. Országos Kataszteri felmérés, rendeletek gyűjteménye (= No. 23.). Az első két kötet az 1849 és 1870 közötti, a további három az 1906 és 1914 közötti időszak rendeleteit idézi. A szolgálati beosztások és rangsorozati névjegyzékek elérhetők a *Catastrum* oldalán (www.catastrum.hu) az Adatbank/Szervezet/Adattárak menüpontban.

15 MNL OL, S 92. No. 23/5. 525. p.

Baranya vármegyén belül még hol tartózkodhattak kataszteri dolgozók, amit a további kutatásoknak kell kideríteniük.

A három különböző forrástípus együttes vizsgálata jól mutatja, hogy az országos, regionális és helyi szinten milyen adateltéréseket tapasztalhatunk egy hivattal kapcsolatban. A vizsgálat szempontjából különösen fontos, hogy olyan időszakot válasszunk, amikor mindhárom adatforrás a rendelkezésünkre áll. A legnagyobb adatmennyiséggel a *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (= MTCN, *Címtár*) rendelkezik (1884 és 1918 között, 34 személy), amelyet az országos választmány pécsi névjegyzékei követnek (1890 és 1917 között, kisebb kihagyásokkal együtt 19 személy), végül a *Zsebnaptárak* és a *Rendeletek gyűjteménye* szolgálati beosztásai következnek (1899–1914 között, 17 személy). A három adatsor közös metszete az 1899 és 1914 közötti évek (kivéve: 1900, 1904), megállapításaim erre az időszakra korlátozódnak.

A címtár szerint a kezdeti évben (1899-ben) 15 fő dolgozott a felügyelősegen, majd szinte minden évben növekedett a létszám, 1914-ben 30 ember volt már itt. A „*Szolgálati beosztás*” a kezdeti évben több (19 fő), míg a záróévben kevesebb, csak 26 főt jelez. A pécsi választmányi iratokban is hasonló tendenciát figyelhetünk meg, a kezdeti 13 főről 1914-re már 23 alkalmazottat regisztráltak. A grafikonon jól láthatóak a hivatalon belüli mozgások, valamint a forrástípusok igazolják a téma kutatás-módszertani feltételezéseit is. A *Címtár* általános névjegyzékeit kiegészítik a *Szolgálati beosztások*, amelyek napi szintű kurrens információkkal bírtak. A *Választmányi iratok* ezzel szemben valóban csak azokat rögzítették, akik Pécsen éltek – így számuk nem lehetett azonos a hivatal teljes létszámával. Érdekes, hogy 1914-re a számok nagyjából hasonlóan alakultak, 23–27 fő között, vagyis megkezdődött a hivatal „központosítása”. Baranya vármegyében az 1880-as évek végén haladt ismét végig a

■ A 11. felmérési felügyelőség munkatársainak statisztikai elemzése (1899–1914)

Alkalmazottak	MTCN	Választmány	Szolgálati
átlagos száma	21	18	26
legkevesebb fő	15 (1899)	13 (1899)	19 (1899)
Legtöbb fő	30 (1913)	23 (1914)	33 (1912)

kataszteri felmérés, így a mérnökök feladatául a helyi szintű kiegészítések maradtak. Részletes feladat maradt Tolna vármegye újabb feltérképezése, amely a világháború alatt is folytatódott, de csak az 1920-as évekre fejeződött be.

Az adatok további vizsgálata során megkísérelhetjük a három forráscsoport tényleges (évenkénti) összevetését. A táblázat segítségével kiválasztottam a 15 év főbb statisztikai jellemzőit.

A legkevesebb alkalmazott mindhárom forrás szerint 1899-ben dolgozott. A névjegyzék rámutat a nyilvántartás vezetésének lassúságára, mivel Szilágyi Sándor 1899-ben történt elhalálozását a hivatali szervek nem regisztrálták, viszont az anyakönyvekből és a választmányi iratokból kiderült. Egy névváltást pedig (Reiser – Vései) csak egy évvel később vezettek át. Jellemző, hogy a szolgálati táblázatok tartalmazzák a díjnokok neveit (például Krestic Duzsán és Schwarz Sámuel) is. Ha a díjnok helyi (pécsi) személy volt, akkor ő bekerülhetett a választmányi listára, és így a kutatás számára is elérhetővé lehet tenni.

A kataszteri felügyelőség személyzetének névtára, 1884–1918

A pécsi felmérési felügyelőségek személyzeti állományának szakmai életútját a különböző személyi anyagokból (törzslapok, szolgálati minősítések) vagy ezek hiányában hivatalos közlönyökből sikerült felvázolni. A feltárás módszertani alapjait Reisz T. Csaba fektette le a trencsényi felmérés elemzése során.¹⁶ Jelen írásban csak azoknak a mérnököknek az életét dolgoztam fel, akik az 1895-től felállított 11. felmérési felügyelőségben is dolgoztak, így a

III. helyszínelési felügyelőség dolgozói közül többen kimaradtak.

Az adatoknál használt rövidítések: felm. = felmérési, ff. = felmérési felügyelőség, id. = ideiglenes, hf. = helyszínelési felügyelőség, kat. = kataszteri. Zárójelben a munkakörbe lépés időpontja és az – új – szolgálati hely szerepel. A személyek betűrendben követik egymást. Ahol csak lehetett, a személyek pontosabb azonosításához megadtam a születési és halálozási adatokat is.

Andreovits Péter: id. felm. gyakornok (1911:1. ff., 1913:4 ff.), mérnöksegéd (1917), 1915-ben hadbavonult.¹⁷

Berczeli István (Szentés, 1852. január 19. – Pécs, 1915. november 27.): érettségit szerzett az iglói főgimnáziumban 1871-ben, id. mérnöksegéd (1872:5. ff.), id. felm. növendék (1873), mérnöksegéd (1875), segédmérnök (1879:6. ff.), mérnök (1882, 1888:1. ff., 1893:3. hf.), felügyelőségi vezető (1893), felmérési felügyelő (1896:11. ff.). 1910. május végén ideiglenesen nyugdíjba helyezték.¹⁸

Czillinger Pál (Villány, 1883. június 30. – Pécs, 1925. május 30.): a budapesti cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában végzett (1901), tiszthelyettes és hadnagy a cs. és kir. 64. gyalogezredben (1901), id. felm. növendék (1908:12. ff.), id. felm. gyakornok (1911:11. ff.), mérnöksegéd (1912), önállóan működő mérnöksegéd (1913). 1915–1918 között katonai szolgálatot teljesített. 1918. szeptember 8-án nyugdíjazását kérte. 1920-ból fennmaradt kataszteri mérnöki esküje. Később kosárfonó műhelye, majd faki-termelő cége volt. 1925-ben öngyilkos lett.¹⁹

Csigó Lajos (Pécs, 1886. október 15. – Pécs,

1930. november 4.): 1905-ben szerzett érettségit a ciszterci rend pécsi római katolikus főgimnáziumában, id. felm. gyakornok (1912:11. ff.), mérnöksegéd (1914), mérnök (1927). 1915 és 1918 között katonai szolgálatot teljesített. 1926-ban vitézi címet kapott.²⁰

Dobszay István (Pécs, 1851. november 14. – Pécs, 1933. március 1.): id. calculans díjnok (1876: pécsi kat. ig.), id. műszaki díjnok (1885: III. hf.), mérnöksegéd (1896: 11. ff.), irodafőtiszt (1918). 1898-tól irodakezelői feladatokat látott el egészen az 1920. évi nyugdíjazásáig.²¹

Endródi (Liebentritt) József (Homokszentgyörgy, 1857. január 21. – Göböljárás, 1942. január 17.): Pécssett 1874-ben a főreáliskola 6. osztályát végezte, műszaki díjnok (1882:3 ff.), felm. növendék (1883), mérnöksegéd (1886:5. ff.), segédmérnök (1889:3. ff.), mérnök (1894:11 ff., 1899: kolozsvári kat. igazgatóság műszaki osztálya), főmérnök (1903, 1909:21. ff.), felügyelőségi vezető (1913:16. ff.), műszaki főtanácsos (1918, ideiglenesen 1920:19. ff.).²²

Erdélyi István (Püspöknádasd, 1894. szeptember 16. – Pécs, 1945. október 29.): a pécsi állami főreáliskolában szerzett érettségit 1913-ban, id. felm. gyakornok (1913:11. ff.). Állásáról 1913. november 15-én írásban lemondott.²³ Később talán pécsi püspöki uradalmi mérnök.

Ernetz Imre (Kiscell [Celldömölk], 1895. július 21. – Agăș [Románia], 1916. október 17.): a szombathelyi katolikus gimnáziumban szerzett érettségit 1912-ben, id. felm. gyakornok (1914:11. ff.), 1916-ban hősi halált halt.²⁴

Gaál Elemér (Kereki, 1876. október 13. – ?): 1895-ben tette le érettségijét Székesfehérvá-

17 *Kataszteri Közlöny* (= KK), 20. (1911) 10:353. (okt.); KK, 22. (1913) 10:331.

18 Életrajzának adatait lásd: SCHMIDT ANIKÓ: A mérnök mint elbeszélő. *Sci-fi és adomagyűjtemény a kataszteri mérnök tollából Catastrum*, 2. (2015) 4:31–38.

19 MNL OL, S 92. No. 25/2. 85–93.

20 Szolgálati lapjai: MNL OL, S 92. No. 25/2. 68–77., No. 26/1. 107–116. Életének alakulásáról: Kiss, 2020b.

20 Szolgálati lapjai: MNL OL, S 92. No. 25/2. 68–77., No. 26/1. 107–116. Életének alakulásáról: Kiss, 2020b.

21 MNL OL, S 92. No. 25/2. 221–234.

22 MNL OL, S 92. No. 25/9. 26–27.

23 MNL OL, S 92. No. 25/2. 356–361.

24 *Budapesti Közlöny* (= BK) 47. (1913) 205:139. (szept. 6.); *A Szombathelyi Kath. Főgimnázium Értesítője az 1912–1913-as tanévről*. Szerk. STEINER MIKLÓS. Szombathely, 1912. 85.; *A Csornai Premontrei Kanonokrend szombathelyi gimnáziumának 1926–1927. évi értesítője*. Szerk. STEINER MIKLÓS. Szombathely, 1927. 29.; *A Csornai Premontrei Kanonokrend Szent Norbert Gimnázium 1932–33. évi értesítője*. Szerk. STEINER MIKLÓS. Szombathely, 1932. 4. A pontos adat megtalálható a Hadtörténeti Intézet és Múzeum Katonahőseink elnevezésű weboldalán. <https://katonahoseink.militaria.hu/>.

ron. Id. számgyakornok (1895: Pénzügyminisztérium), számgyakornok (1896), felmérési növendék (1896: 5. ff.), mérnöksegéd (1899), önállóan működő mérnöksegéd (1900, 1903: 6: ff.), mérnök (1904, 1909:11. ff., 1909:21. ff., 1911:22. ff.), főmérnök (1917), műszaki tanácsos (1918). Hadi szolgálatban állt 1914. augusztustól 1918. december 15-ig.²⁵

Gerzabek Vilmos (Vimperk [Csehország], 1845. szeptember 4. – Temesvár, ?): Felső reáliskolát végzett Pésekben (1864), másodosztályú mérnöksegéd (1865: 1. ff. Pécs), első osztályú mérnöksegéd (1871:9. ff.), segédmérnök (1876: 11. ff.), mérnök (1879, 1885:III. hf.), főmérnök (1895:11. ff., 1904:4. ff.). 1905-ben ment nyugdíjba.²⁶

Halmos (Horn) Dávid (Kotessó, 1872. december 22. – Pécs, 1940. január 17.): Trencsénben szerzett gimnáziumi érettségit (1892), id. felm. növendék (1898:4. ff.), mérnöksegéd (1900, 1902:11. ff.), mérnök (1904), főmérnök (1917), műszaki tanácsos (1918). Nevét 1907-ben magyarosította. 1934. júliusban ment nyugdíjba.²⁷

Heilmann János (Hosszúhetény, 1890. február 22. – Pécs, 1930. október 27.): a pécsi főreáliskolában szerzett érettségit 1909-ben, id. felm. díjnok (1910:11. ff.), id. felm. gyakornok (1911), mérnöksegéd (1915), önállóan működő mérnöksegéd (1917), mérnök (1918), főmérnök (1927).²⁸

Herczeg Sándor (Eger, 1878. szeptember 11. – 1912): az egri reáliskolában szerzett érettségit 1898-ban, id. felm. díjnok (1900:9. ff.), id. felm. növendék (1901), id. mérnöksegéd

(1904:7. ff.), önállóan működő mérnöksegéd (1906), mérnök (1908:11 ff., 1912:9 ff.).²⁹

Horváth Lajos: irodai és felmérési díjnok (1907:12. ff., 1909:5. ff.; 1909:11. ff.), id. felm. gyakornok (1911), mérnöksegéd (1915), mérnök (1923), főmérnök (1927: cím és jelleg, 1929:22. ff.) műszaki tanácsos (1937: cím és jelleg). 1927/28-ban vitézzé avatták.³⁰

Jevrics Szilárd (1879 – Pécs, 1915. április 16.): a szegedi Kegyes tanítórendi katolikus gimnáziumban szerzett érettségit 1896-ban, díjnok (1900:11. ff.), id. felm. növendék (1903), mérnöksegéd (1908). 35 éves korában agyhártyagyulladásban halt meg Pécsen.³¹

Kóbor János (Pécs, 1846. december 19. – Budapest, 1931. december 21.): a gimnáziumban hat osztályt végzett el, id. calculus díjnok (1877: pécsi kat. igazgatóság), műszaki díjnok (1878), napidíjas mérnök (1882, 1884: III. hf.), segédmérnök (1887), mérnök (1894, 1899:11. ff.), főmérnök (1905). 1912-ben nyugdíjazzák 28 év szolgálat után.³²

Kós Kálmán (1892 – ?): id. felm. gyakornok (1911), felm. gyakornok (1913:11. ff.), mérnöksegéd (1915), mérnök (1923–1927), főmérnök (1930, 1939:1. ff.), műszaki tanácsos (1941), műszaki főtanácsos (1947:18. ff.). 1922-ben részt vett a déli határ megállapításánál. 1930-ban háborús emlékérmét kapott.³³

Körtvélyes Lajos (Szombathely, 1886. augusztus 3. – Budapest, 1941. december 5.): főgimnáziumi érettségit szerzett 1906-ban Szombathelyen, felm. díjnok (1906:10. ff., 11. ff.), felm. növendék (1907), mérnöksegéd (1908:15. ff.), mérnök (1915). Katonai

25 MNL OL, S 92. No. 25/3. 1–3.

26 MNL OL, S 92. No. 25/3. 79–81., NAGY 2002. 258.

27 MNL OL, S 92. No. 25/9. 54–65., No. 26/2. 410–416.

28 MNL OL, S 92. No. 25/3. 287–307, No. 26/1. 312–323.

29 MNL OL, S 92. No. 25/3. 316–321.

30 *KK*, 16. (1907) 5:142. (máj.); *KK*, 18. (1909) 1:31. (jan.); *KK*, 18. (1909) 10:248. (okt.); *KK*, 20. (1911) 10:353–354. (okt.); *KK*, 24. (1915) 3–4:84. (márc.–ápr.); *BK*, 57. (1923) 160:6. (júl. 18.), Kiket avattak vitézekké 1926-ban. *PN*, 36. (1927) 286:4. (dec.), *Budapesti Hírlap*, 47. (1927) 192:8. (aug. 26.); *Geodéziai Közöny*, (= *GK*), 5. (1929) 8–10:162.; *GK*, 13. (1937) 5–8:118.

31 MNL BaML, IV. 1403. 1908–1914; Halálózások. *PN*, 24. (1915), 85:6. (ápr. 17.).

32 MNL OL, S 92. No. 25/4. 350–354.

33 *PK*, 38. (1911) 27:852–853. (nov.); *KK*, 24. (1915) 3–4:84–85.; *PN*, 24. (1915) 78:5. (ápr. 9.); SUBA JÁNOS: Az Állami Földmérés szerepe a trianoni határok kijelölésében, kitűzésében. A magyar–jugoszláv határszakasz. *Catastrum*, 5. (2018) 26–40., Nincs elég szerb mérnök. *Magyarország*, 5. (1924) 175:3. (aug. 26.); *MTCN* 38. (1927): 110.; Két nő és 62 férfi részesült újabbban háborús emlékérmében. *PN*, 39. (1930) 239:4. (okt. 21.); *GK*, 6. (1930) 11–12:206. *GK*, 15. (1939) 1:71.; *GK*, 17. (1941) 1:65.; *GK*, 23. (1947) 1:38.

szolgálatra 1915-ben alkalmatlannak bizonyult, 1916-ban pedig felmentették. 1918-ban földmérői jogosítványt nyert el, ezután magánmérnök Szombathelyen. Tagja később a Földmérő Magánmérnökök Országos Szövetségének.³⁴

Kovács Imre (1851 – ?): segédmérnök (1890:1. ff., 1894:II. hf.), mérnök (1895, 1897:3. ff., 1902:2. ff.), főmérnök (1903, 1905:11.), hivatalvezető (1907:15. ff., 1912:16. ff.). 1912-ben nyugdíjazták.³⁵

Kovács József (? – ?): felm. növendék, 1907-ben a 19. ff-hez helyezték át, mérnök (1911).³⁶

Krstic Dusan (? – 1900): id. felm. növendék (1898:11. ff.). Pécsen halt meg 1900-ban.³⁷

Kulcsár-Mecséry Emil (Bécsújhely, 1873. június 30. – ?). Császári és királyi főhadnagy, a hadseregből lépett be a kataszter szervezetébe. id. díjnok (1900:11. ff.), id. felm. növendék (1901). 1902-ben lemondott és felmentették. 1917-ben népfelkelő hadnaggyá nevezték ki.³⁸

Lang Antal (Chomutov [Csehország], 1838. szeptember 6. – Pécs, 1910. március 4.): földmérő (1856–1858: „K. k. Finanz Landes Direction für Ungarn”, Sopron), segédmérnök (1862:20. igazgatóság [Mijači], 1863:8. igazgatóság [Besenovo, Szerbia], 1864: Általános-határleírás, 1865:8. igazgatóság [Kaposvár/Dunaföldvár], 1866:6. igazgatóság [Jolsva], 1868:6. igazgatóság [Lőcse], 1869:8. igazgatóság [Eperjes], 1870:6. igazgatóság [Nyíregyháza], 1871:6. ff. [Debrecen], 1872:8. ff. [Balmazújváros]), mérnök (1874:8. ff. [Bisztere,

Románia]), 1879:4. Kassa, 1884:III. hf.), 1880-ban másodosztályú mérnök, főmérnök (1893). 1897-ben ment nyugdíjba.³⁹

Lesenczey (Launé) Ernő (Budapest, 1884. november 26. – Budapest, 1943. május 13.): felm. növendék (1906:15. ff.), mérnöksegéd (1907:1. ff., 1909:9. ff.), mérnök (1912), főmérnök (1927: Háromszögélő Hivatal), műszaki tanácsos (1937). 1921-ben a Háromszögélő Hivatalból küldik ki a határmegállapításhoz, 1923-ban a magyar–román határmegállapító bizottság műszaki delegációjának tagja. Nevét Lesenczey-re magyarosította 1934-ben.⁴⁰

Leicht Ferenc (Kiszombor, 1888. december 7. – 1914): a nagyikikindai főgimnáziumban szerzett érettségit 1907-ben, id. felm. díjnok (1907:11. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1913:23. ff.), mérnöksegéd (1913). 1914-től katonai szolgálatban volt, ugyanebben az évben hősi halált halt az orosz hadszíntéren.⁴¹

Makó (Margit) Jenő (Vajszló, 1890. október 30. – Pécs, 1967. február 25.): a pécsi állami főreáliskolában szerzett érettségit 1911-ben, id. műszaki díjnok (1912:22. és 11. ff.), id. felm. gyakornok. Állásáról 1914 júniusában lemondott. Nevét 1910-ben változtatta Makó-ra.⁴²

Márfi (Martinkovics) Antal (Görcsöny, 1886. június 12. – Pécs, 1941. augusztus 15.): a pécsi állami főreáliskolában szerzett érettségit 1906-ban, felm. díjnok (1907), felm. növendék (1908), mérnöksegéd (1912), mérnök (1918), főmérnök (1926), műszaki tanácsos (cím és jelleg, 1936). Nevét 1906-ban magyarosította

34 MNL OL, S 92. No. 25/4. 464–476.

35 KK, 3. (1894) 12.11. (dec.); KK, 4. (1895) 9:11. (szept.); KK, 6. (1897) 1:22–23. (jan.); KK, 11. (1902) 1:20. (jan.); KK, 12. (1903) 10:196. (okt.), KK, 14. (1905) 1:26. (jan.); KK, 16. (1907) 2:77 (febr.), KK, 21. (1912) 6:212. (jún.); KK, 21. (1912) 10:338. (okt.).

36 KK, 16. (1907) 2:78.; MTCN, 30. (1911) 217.

37 KK, 7. (1898) 7:167 (júl.); KK, 9. (1900) 8:163. (aug.)

38 MNL OL S, 92. 24. 550–553.; PK, 28. (1901) 6:192 (márc.10.), *Rendeleti közlöny*, 44. (1917) 49:876. (ápr. 14.).

39 *Hof- und Staats-Handbuch des Kaiserthumes Österreich*. Wien, 1856. 4. kötet, 224–225, MNL OL, S 92 II-A-21-b. 1:62, 128, 159, 210, 2:10, 64, 82, 84, 171, 189, 275, 336., *A Hon*, 18. (1880) 136:2 (máj. 31.) KK, 19. (1910) 3:92. (márc.). A hivatal működésének rövid leírása: SASHEGYI OSZKÁR: Közigazgatásunk polgári kori ügyviteli és iratkezelési módszereinek kialakulása. *Levéltári Közlemények*, 44–45. (1973–1974):461–503., különösen 482.

40 Születésére és halálára vonatkozó adatok megtalálhatóak a FamilySearch adatbázisában (www.familysearch.org). KK, 15. (1906) 10:246. (okt.); KK, 16. (1907) 11:263. (máj.); MTCN, 27. (1908) 198., KK, 21. (1912) 6:213. (jún.); MTCN 26. (1907) 197., SUBA JÁNOS: Az Állami Földmérés szerepe a trianoni határok kijelölésében, kitűzésében. A magyar–román határszaksz. *Catastrum*, 4. (2017) 4:55–64., GK, 10. (1934) 5–8:139. (aug.); GK, 19. (1943) 2:94.

41 MNL OL, S 92. No. 25/5. 33–35.

42 MNL OL, S 92. No. 25/5. 212–220.

Márfi-ra. 1915-től katonai szolgálatot teljesített.⁴³

No(r)vinski (Nowinszky) Severin (Rohonc, 1853. április 4. – Szombathely, 1936. január 14.): id. földmérő (1880: Zágráb), segédmérnök (1887), mérnök (1889, 1893: Nagyvárad, 1897:11. ff.), főmérnök (1901:13. ff., 1903:15. ff., 1910:13. ff.), műszaki tanácsos (1919:15. ff.). 1922-ben nyugdíjba vonult.⁴⁴

Pál (Plhal) Nándor (Szomoróc, 1859. október 20. – ?): a temesvári főreáliskolában szerzett érettségit 1879-ben, id. felm. díjnok (1879: 7. ff.), felm. növendék (1880: 6. ff.), mérnöksegéd (1883), mérnök (1892: 1. ff., 1897: 6. ff.), főmérnök (1902:11. ff., 1906:10. ff., 1908:6. ff.). Nevét 1901-ben magyarosította Pál-ra. 1913-ban önálló földmérő lett Pozsonyban.⁴⁵

Papp Ferenc (? – ?): díjnok (1907:15. ff.), felm. növendék (1908), mérnöksegéd (1912:11. ff., 1913:5. ff.), mérnök (1917), főmérnök (1926), műszaki tanácsos (1936, 1938:11. ff.), 1947-ben is ott volt.⁴⁶

Pechán János (Pancsova, 1860. január 21. – Pécs, 1932. november 23.): a pancsovai főreáliskolában szerzett érettségit 1879-ben, id. felm. díjnok (1880:8. ff.), id. felm. növendék (1882), mérnöksegéd (1884:6. ff.), önállóan működő mérnöksegéd (1888:7. ff., 1893:2. kat. felm. vezetőség [Zágráb]), mérnök (1895, 1901:11. ff.), főmérnök (1908), műszaki főtanácsos (1919). Teljes nyugdíjazásra jogosító szolgálati idejét 1921. június végével töltötte be.⁴⁷

Perlaki (Pilgermayer) György (Szászvár, 1885. április 22. – Budapest, 1947. január 30.): a pécsi főreáliskolában szerzett érettségit 1905-ben, id. felm. díjnok (1906:11. ff.), id. felmé-

resi növendék (1907), mérnöksegéd (1910), önállóan működő mérnöksegéd (1911), mérnök (1913, 1921:22. ff.), főmérnök (1926), műszaki tanácsos (1932). Nyugdíjazása 1932. július elsejével történt meg. Nevét 1912-ben magyarosította. A háborúban 37 hónapot harcolt, 1918 novemberében főhadnagyként szerelt le. Nemzetgyűlési képviselővé választották (1922–1926). Több kereskedelmi és ipari szervezet tagja volt.⁴⁸

Péterfalvi (Petrovics) Géza: (? – 1965. június 14.). 1913-ban szerzett érettségit a pécsi ciszterci rend gimnáziumában, id. felm. gyakornok (1913:11. ff.), segédmérnök (1922), mérnök (1929), főmérnök címmel és jelleggel (1939), műszaki főtanácsos (1947). 1936-ban egy új mérnöki műszert alkotott meg: a Péterfalvy-féle délszögfelrakót. Nevét 1934-ben magyarosította Péterfalvi-ra. 1950-ben ment nyugdíjba, majd mezőgazdasági szervezetek mérnöke volt.⁴⁹

Pigetty Lajos, kislei (Bolmány, 1852. augusztus 23. – 1920): a budai királyi főreáltanodában szerzett érettségit 1871-ben, id. mérnök (1879: kassai kat. igazgatóság, 1881: pécsi kat. igazgatóság), segédmérnök (1883:III. hf.), mérnök (1887:4. ff., 1893:11. ff.), főmérnök (1898, 1899:10. ff.), felm. felügyelő (1900, 1902:21. ff.), pénzügyi tanácsos (1906), műszaki főtanácsos (1917). 1918-ban vonult nyugdíjba.⁵⁰

Polgár(i) György (? – ?) id. felm. növendék (1906), mérnöksegéd (1907), mérnök (1912), főmérnök (1922), műszaki tanácsos (1930, 1939:6. ff.) műszaki főtanácsos (cím és jelleg: 1942, tényleges: 1943).⁵¹

Prohászka József (? – ?): id. műszaki iro-

43 A hivatalos lapból. *Budapesti Hírlap*, 26. (1906) 6:12. (jan. 7.), *KK*, 16. (1907) 5:142. (máj.), *KK*, 17. (1908) 2:62. (febr.), *KK*, 21. (1912) 6:214. (jún.), A hadbavonult felmérési tisztviselők. *KK*, 24. (1915), 7–8:144–151. *KK*, 27. (1918) 5–6:92., *GK*, 2. (1926) 7–9: 145., *GK*, 12. (1936) 5–8:128., *GK*, 17. (1941) 2:132.

44 MNL OL, S 92. No. 25/5. 542–554.

45 MNL OL, S 92. No. 25/6. 67–75.

46 *KK*, 16. (1907) 5:142. (máj.); *KK*, 17. (1908) 2:62. (febr.); *KK*, 21. (1912) 6:213. (jún.); *KK*, 22. (1913) 3:131. (márc.); *KK*, 26. (1917) 9–10: 190., *GK*, 2. (1926) 1–3: 43., *GK*, 12. (1936) 5–8:128.; *GK*, 14. (1938) 1–4:67; *GK*, 23. (1947) 1:38.

47 MNL OL, S 92. No. 25/6. 93–105., *Dunántúl*, 31. (1941) 225:5. (okt. 3.); *A magyar közalkalmazottak almanachja*. Szerk.: CSIKVÁRI ANTAL. Bp., 1938. 403.

48 MNL OL, S 92. No. 25/6. 136–153.

49 *GK*, 10. (1934) 11–12:197., Egy pécsi mérnök találmánya. *PN*, 45. (1936) 271:7., SÉBOR JÁNOS: A Péterfalvy-féle délszögfelrakó. *GK*, 12. (1936) 9–10:131–135.

50 MNL OL, S 92. No. 25/6. 161–166.

51 *KK*, 15. (1906) 10:246. (okt.); *KK*, 16. (1907) 5:141. (máj.); *KK*, 21. (1912) 6:213. (jún.); *Nemzeti Újság*, 4. (1922) 99:9. (máj. 3.), *GK*, 6. (1930) 11–12:206.; *GK*, 15. (1939) 1:71.; *GK*, 18. (1942) 3:130.; *GK*, 19. (1943) 1:48.

dadíjnok (1910:11. ff.), id. felm. gyakornok (1912), mérnök (1927-ben biztosan), főmérnök (1936), műszaki tanácsos (1942), 1947-ben még a hivatalában. 1915-ben bevonult, megkapta az I. oszt. ezüst vitézségi érmet.⁵²

Rehling József (Pécs, 1889. február 21. – Budapest, 1950. január 21.): 1906-ban érettségizett a pécsi állami főreáliskolában, 1907 óta szolgált az Állami Földmérésnél, id. felm. díjnok (1908), id. felm. növendék (1909:11. ff.), mérnöksegéd (1912), mérnök (1919), főmérnök (1927: cím és jelleg, 1929: tényleges; 11. ff., 9. ff.), hivatalvezető-helyettes volt.⁵³

Ruttkai (Ritschel) Vilmos (Mehadika, 1873. augusztus 24. – Pécs, 1923. október 3.): a nagyváradai főgimnáziumban szerzett érettségit 1891-ben, id. felm. díjnok (1891:8. ff.), felm. növendék (1893), mérnöksegéd (1895, 1898:11. ff.), mérnök (1899), főmérnök (1907), felügyelőségi vezető (1910), felmérési felügyelő (1911), műszaki főtanácsos (1918). Nevét 1907-ben magyarosította Ruttkai-ra. Részt vett Pécs városának felmérésében.⁵⁴

Schöner Hugó (Stockerau [Ausztria], 1864. október 28. – Pécs, 1938. február 1.): a pozsonyi főreáliskolában szerzett érettségit 1886-ban, id. felm. díjnok (1888:5. ff.), felm. növendék (1889), mérnöksegéd (1896), mérnök (1897, 1901:11. ff.), főmérnök (1907), műszaki tanácsos (1918). Később honosították, mellékfoglalkozásként a pécsi Apolló mozgószínházban volt zongorista.⁵⁵

Siklossy Andor, perneszi (Osztopán, 1857. november 8. – Budapest, 1918. szeptember

11.): budapesti gimnáziumban végzett, mérnök (1904:13. ff.), mérnöksegéd (1905:10. ff.).⁵⁶

Skála Vencel (Písek [Csehország], 1826. augusztus 11. – Pécs, 1917. december 8.): főmérnök (1877), 1893-ban ment nyugdíjba. Számos testületnek tagja volt és nem szakadt el a hivatal működésétől.⁵⁷

Suara Carmelitó (Pelsőc, 1869. szeptember 30. – Pozsony, 1939): hatosztályos reáliskolát, majd 3 kereskedelmi osztályt végzett Pécssett 1889-ben, id. felm. díjnok (1889:2. ff.), felm. növendék (1893:5. ff.), mérnöksegéd (1895), önállóan működő mérnöksegéd (1897, 1898:6. ff.), mérnök (1899, 1903:11. ff., 1903:6. ff., 1914:5. ff.), főmérnök (1915).⁵⁸

Surányi János (? – ?): id. felm. növendék (1907:11. ff.), állásáról még abban az évben le is mondott.⁵⁹

Szabó Imre (Cormons [Ausztria–Istria, ma Olaszország], 1869. március 25. – 1939): az eszéki főreáliskolában érettségivel végzett 1890-ben, id. díjnok (1890:4. hf.), id. felm. növendék (1892:2. ff.), mérnöksegéd (1894), mérnök (1898:11. ff., 1900:13. ff.), főmérnök (1915, 1919:22. ff.), műszaki tanácsos (1919), műszaki főtanácsos (1927). 1929-ban vonult nyugdíjba.⁶⁰

Szabó Jenő (? – ?): díjnok (1901:11. ff.), id. felm. növendék (1904), mérnöksegéd (1906), önállóan működő mérnöksegéd (1908), mérnök (1910, 1914:21. ff.). 1915-ben hadbavonult.⁶¹

Szánthó Árpád (Nádasdladány, 1864. október 15. – ?): a 6. osztályt végezte el a gimnázi-

52 KK, 9. (1910) 12:311. (dec.); KK, 21. (1912) 5:180–181. (máj.); A hadbavonult felmérési tisztviselők. KK, 24. (1915) 7–8:144–151. (= *Hadbavonultak*) 147; PN, 24. (1915), 108:4. (máj. 13.); Január 1-i előléptetések a pécsi pénzügyigazgatóság területén. *Dunántúl*, 32. (1942) 2:5. (jan. 3.).

53 GALLOVICH JÁNOS: A Pécsi Állami Főreáliskola Értesítője az 1906–1907. tanévről. Pécs, 1907. 139., Az Athenaeum nagy képes naptára. Szerk.: SÁRKÁNY JÁNOS FERENC. Bp., 1908. 50., PK, 36. (1909), 8:220. (márc. 1.), KK, 21. (1912) 6:214. (jún.), PK, 46. (1919) 3:123. (jan. 5.), GK, 3. (1927) 11–12: 190., *Dunántúl*, 19. (1929) 202:5. (szept. 7.), GK, 8. (1932) 5–8:130., Halálkozás. *Geodézia és Kartográfia*, 2. (1950), 1–2:65.

54 MNL OL, S 92. No. 25/6. 504–510.

55 MNL OL, S 92. No. 25/7. 71–84.

55 MNL OL, S 92. No. 25/7. 71–84.

56 MNL OL, S 92. No. 25/7. 145–147., Érdekes, kalandos életű ember. *Tolnamegyei Közlöny*, 46. (1918) 38:3. (szept. 22).

57 Kiss, 2020a.

58 MNL OL, S 92. No. 25/7. 249–251.

59 KK, 16. (1907) 9:205.; KK, 16. (1907) 12:302.

60 MNL OL, S 92. No. 25/9. 241–245.; No. 26/2. 57–61. Elhalálozások. GK, 15. (1939) 1:71.

61 KK, 10. (1901) 7:150. (júl.); *Hadbavonultak*, 148.

umban 1881-ben, id. felmérési díjnok (1881:3 ff.), felmérési növendék (1883), mérnöksegéd (1886, 1893:6. ff.), mérnök (1895:12. ff., 1901:2. ff., 1903:11. ff., 1909:9. ff.), főmérnök (1917), műszaki tanácsos (1918). 1923-ban ment nyugdíjba.⁶²

Szilágyi Sándor (Ökörítő, 1869. március 6. – Pécs, 1899. június 2.), id. felm. növendék (1897). Fiatalon halt meg Pécssett.⁶³

Székely Gyula (? – ?): díjnok (1902:11. ff.), id. felm. növendék (1904), mérnöksegéd (1907, 1908:16. ff.), önállóan működő mérnöksegéd (1909), mérnök (1909, 1912:11. ff.), főmérnök (1917), műszaki tanácsos (1927). 1942-ben vonult nyugdíjba.⁶⁴

Tiefenthaler Rezső (Lőcse, 1872. december 5. – Budapest, 1918. augusztus 8.): mérnöksegéd (1894), mérnök (1899, 1903:2. ff.), főmérnök (1907), felmérési felügyelő (1910), háromszögelő hivatal (1913). Halálának hírért a sajtó is megírta, többen bűnügyet sejtettek mögötte, a boncolás szívmegeállást állapított meg. Édesapja, Tiefenthaler József is kataszteri mérnök volt.⁶⁵

Till Sándor (Pécs, 1882. október 16. – Pécs, 1968. július 9.): a pécsi főreáliskolában szerzett érettségit 1901-ben, id. felmérési díjnok (1901:11. ff.), id. felmérési növendék (1904), mérnöksegéd (1906), mérnök (1909), főmérnök (1918), műszaki tanácsos (1926). 1915. március 15. és 24. között népfelkelő volt, alkalmatlansága miatt felmentették. 1918. február 7. és november 15. között ismét népfelkelőként harcolt. Ideiglenesen nyugdíjazták 1928. március 31-án, majd mérnöki irodát nyitott.⁶⁶

Tímár Manó (Nagykónyi, 1871. január 1. –

Budapest, 1947. május 2.): 1892-ben érettségizett a józsefvárosi községi főreáliskolában, felm. növendék (1902:7. ff.), mérnöksegéd (1903:11. ff.), önállóan működő mérnöksegéd (1905), mérnök (1907), főmérnök (?), műszaki tanácsos (1926), műszaki főtanácsos (1936:9. ff.), 1942-ben már nyugdíjas volt.⁶⁷

Titl János (Perjámos, 1860. március 6. – 1927): a szegedi főreáltanodában szerzett érettségit, felm. növendék (1878:5. ff.), mérnöksegéd (1880:2. ff.), mérnök (1887, 1894:III. hf.), főmérnök (1896), felmérési felügyelő (1902). 1909-ben a Földművelésügyi Minisztériumban kapott beosztást. Családjában több katona és felmérési tisztviselő is megtalálható.⁶⁸

Trnic István (Besenyő [Bešenovo, Szerbia], 1884. augusztus 28. – ?): Sušakban szerzett érettségit 1907-ben, id. felm. díjnok (1908:11. ff.), id. felm. gyakornok (1911, 1913:24. ff.), mérnöksegéd (1914), önállóan működő mérnöksegéd (1918), segédmérnök (helyben; 1918:3. ff.). Állásáról 1921-ben mondott le.⁶⁹

Várkonyi Nándor (Budapest, 1865. július 29. – Budapest, 1918. július 23.): állami reál-gimnáziumban végzett Pécssett 1873-ban, id. felm. díjnok (1873: országos kataszteri felmérés), felm. növendék (1875), mérnöksegéd (1879), mérnök (1885, 1891:3. ff., 1893:III. hf., 1896:11. ff.), főmérnök (1897:), felügyelő-ségi vezető (1899:7. ff.).⁷⁰ Várkonyi Nándor író, művelődéstörténész édesapja.

Vermes (Weisz) Mihály (Szered, 1875. augusztus 15. – Szombathely, 1927. január 21.): Nagyszombaton szerzett érettségit 1894-ben, id. felm. díjnok (1897:11. ff.), id. felm. növendék (1898), felm. növendék (1900), önállóan

62 MNL OL, S 92. No. 25/7. 316–327.

63 KK, 6. (1897) 12:284. (dec.); KK, 8. (1899) 6:128. (jún.). Gyászjelentése: *PaNDEA*. A többi adat a FamilySearch adatbázisának segítségével tisztázódott (www.familysearch.org).

64 KK, 11. (1902) 2:47. (febr.); KK, 13. (1904) 1:14. (jan.); *MTCN*, 28. (1909) 207.; *GK*, 2. (1926) 3–4:42–43; *GK*, 18. (1942) 3:131. (márc.); Nyugalomba vonult műszaki főtanácsos ünneplése. *PN*, 1. (1922) 11:4. (márc. 12).

65 *Szatmár és Vidéke*, 20. (1903) 2:2. (jan. 13.), *Szatmár és Vidéke*, 27. (1910) 36:3. (szept. 6.). Születési anyakönyve megtalálható a FamilySearch adatbázisában.

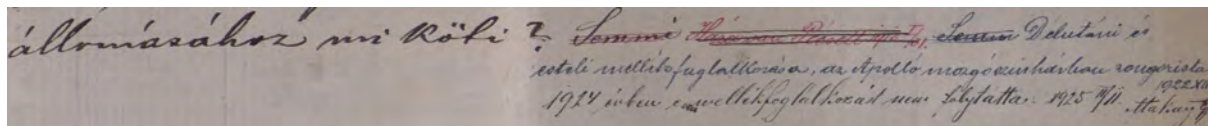
66 MNL OL, S 92. No. 25/8. 40–50., No. 26/1. 630–637., *PN*, 37. (1928) 81:4. (ápr. 5.).

67 KK, 12. (1903) 1:18. (jan.); *BK*, 37. (1903) 5:1. (jan. 8.); KK, 14. (1905) 1:26. (jan.); *BK*, 41. (1907) 109:1. (máj. 14.); *GK*, 2. (1926) 1–3: 42.; 8 *Órai Újság*, 28. (1942) 144:4. (jún. 27.); Az életrajzi adatok pontosításában a család FamilySearch oldala segített (www.familysearch.org).

68 MNL OL, S 92. No. 25/8. 35–36., *A magyar közalkalmazottak almanachja*. Szerk.: CSIKVÁRI ANTAL. Bp., 1938. 548–549.

69 MNL OL, S 92. No. 25/8. 100–103.

70 MNL OL, S 92. No. 25/8. 206–208., *Vegyés, személyi hírek*. KK, 5. (1896) 7:193. Halálozások. KK, 27. (1918) 7–8:118.

■ Schöner Hugó mérnök-zongorista szolgálati táblázatának részlete (MNL OL, S 92 25/7. 71. fol.)

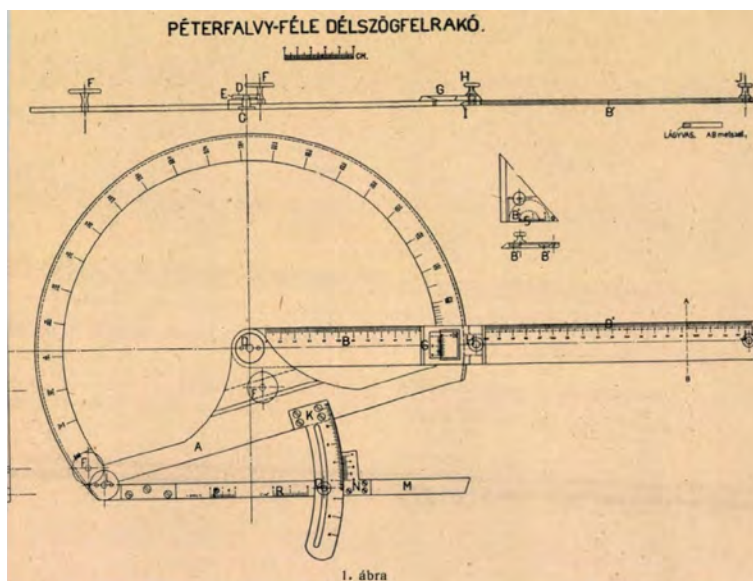
működő mérnöksegéd (1901), mérnök (1906, 1913:24. ff.), műszaki tanácsos (1918).⁷¹

Vései (Reiser) József (Vése, 1862. október 23. – Pápa, 1937. december 29.): a polgári iskola 3 osztályát végezte el Nagykani-zsán, ezután Ercsiben dolgozott, mint postatávírdá kezelő (1881–1885), majd honvédtiszti vizsgát tett 1885-ben a Ludovika Akadémián, id. felm. díjnok (1885:3. ff.), felm. növendék (1887), mérnöksegéd (1889, 1893:5. ff., 1902:11. ff.), főmérnök (1905, 1907:19. ff.), műszaki főtanácsos (1919). Nyugállományba 1920. augusztus 12-ével vonult. Nevét 1899-ben Reiserről Vései-re magyarosította. 1927-ben ismét mérnök, 1930-ban főmérnök.⁷²

Vida Ferenc (Kátoly, 1847. december 3. – Pécs, 1940. szeptember 22.): a pécsi főgimnázium 7. osztályát végezte el 1869-ben, ezután a pécs–barcsi vasútnál volt szolgálatban (1875-ig), id. adóhivatali díjnok (1875: Pécs adóhivatal), id. calculus díjnok (1875, pécsi kat. ig.), műszaki díjnok (1877), mérnöksegéd (1897:11. ff.), mérnök (1902). 1914-ben nyugdíjazták.⁷³

Vörös Tibor (? – ?): id. felm. növendék (1908:11. ff.), id. kataszteri irattárat kezelő tiszt (1910), állásáról lemondott 1910-ben.⁷⁴

Wiesner János (Otvovice [Csehország], 1834 – ?): mérnöksegéd (1861:11. igazgatóság [Pisarovina], 1863:II. aligazgatóság [Ungvár],

■ A Péterfalvy-féle délszögfelrakó képe (Geodéziai Közlöny, 12. /1936/ 9–10:133.)

1864:háromszögelési hivatal; 1868:13. igazgatóság [Eperjes], 1868-1869:13. igazgatóság [Bártfa], 1869:1. igazgatóság [Bártfa], 1870:1. igazgatóság [Szepesváralja], mérnök (1871:5. ff. [Namesztó], 1872:5. ff. [Turdossin], mérnök (1873: [Bozovics, Románia], 1879:12. ff., 1884:3. hf.), főmérnök (1893, 1896:11. ff.), 1900 májusában nyugdíjba ment.⁷⁵

Zábó György (Zalaapáti, 1877. február 23. – ?): a nagykanizsai gimnáziumban szerzett érettségit 1897-ben, id. felm. díjnok (1898:5. ff.), id. felm. növendék (1899), mérnöksegéd (1902), önállóan működő mérnöksegéd (1904:6. ff., 1906:11. ff.), mérnök (1907), főmérnök (1918, 1919:19. ff.). 1921 márciusában saját kérelmére nyugdíjazták. 1915 és 1918 között katonai szolgálatban állt.⁷⁶

71 MNL OL, S 92. No. 25/8. 213–223. További adatok: REISZ, 2018. 61.

72 MNL OL, S 92. No. 25/8. 232–233.; No. 25/9. 291–303. Gyászjelentése: PaNDEA.

73 MNL OL, S 92. No. 25/8. 234–237.

74 KK, 19. (1910) 6:157. (jún.); KK, 19. (1910) 7:175. (júl.).

75 MNL OL, S 92 II-A-21-b. 1–2., MTCN, 1. (1873) Magyar kir. pénzügyminisztérium, 190., MTCN, 3. (1879) 126., PK, 1880, 21:192. (jún. 8.), A M. Kir. Állami Számvevőszék jelentése az 1900. évi zárszámadásról, valamint az államháztartás, államvagyony és állami adósságok kezelése körül az 1900. évben szerzett tapasztalatairól. Bp., 1901. 49.

76 MNL OL, S 92. No. 25/8. 363–367.; No. 26/2. 226–237. KK, 2. (1893) 5:14. (máj. 16.).

Zádor (Zlatkics) Ferenc (Pécs, 1881. szeptember 16. – Budapest, 1956. október 3.): a pécsi állami főreáliskolában szerzett érettségit 1902-ben, felmérési felm. növendék (1906:11. ff.), mérnöksegéd (1907), önállóan működő mérnöksegéd (1908), mérnök (1909), főmérnök (?), műszaki tanácsos (1926), műszaki főtanácsos (1938). Nevét 1906-ban magyarosította Zádor-ra. Részt vett a magyar–jugoszláv határkijelölésben, amiről az újságokat is tájékoztatta.⁷⁷

Zankl Ottokár (Generalski Stol [Horvátország], 1888. szeptember 11. – Pécs, 1965. január 28.): a pécsi főreáliskolában szerzett érettségit 1907-ben, id. felm. díjnok (1907:11. ff.),

id. felm. növendék (1909), id. felmérési gyakornok (1911), mérnöksegéd (1913), mérnök (1918). Nyugdíjazási kérelmét 1923 elején adta be, aktája 1923. június 1-gyel záródott le. 1914. augusztus 2-től 1918. december 9-ig katonai szolgálatban állt. 1935-ben nyugalmazása után tagosító mérnökként dolgozott. 1945-ben a Baranya vármegyei Földbirtokrendező Tanács tagjává választották.⁷⁸

Zsótér János (Szeged, 1859. október 22. – Pécs, 1911. március 25.): a szegedi főreáliskolában szerzett érettségit 1881-ben, id. felm. díjnok (1883:8. ff.), id. felm. növendék (1884), mérnöksegéd (1887, 1893:2. ff.), mérnök (1895, 1901:11. ff.), főmérnök (1904).⁷⁹

■ Pechán János (1860–1932) 1879-ben, illetve 1913-ban (www.geni.com)

77 Születési és halálozási adatai megtalálhatóak a FamilySearch adatbázisában. GALLOVICH JÁNOS: A Pécsi Állami Főreáliskola Értesítője az 1901–1902. tanévről. Pécs, 1902. 77. KK, 18. (1909) 6:150. (jún.), Mérnöki kinevezések. *Nemzeti Újság*, 20. (1938) 150:7. (júl. 7.), Kivonat a hivatalos lapból. *Pesti Hírlap*, 28. (1906) 25:21. (jan. 26.), A trianoni határok Jugoszlávia felé. *Dunántúl*, 14. (1924) 123:22. (máj. 29.). Főmérnöki kinevezéséről egyelőre iratanyag még nem került elő.

78 MNL OL, S 92. No. 25/8. 352–361., PN, 44. (1935) 109:4. (máj. 14.), *Magyar Közlöny*, 1945. 24:2. (máj. 8.).

79 MNL OL, S 92. No. 25/8. 393–396.